کتێبێک بۆ پێشوازیکردن لە ژاک لاکان … هەندرێن

ناساندنی تیۆریی دەروونشیکاریی لاکان بۆ خوێنەری نائاشنای کورد بە بەرھەم و پاشخانی ھزری ئەو، کارێکی ئاسان نییە، چونکە وەک دەزانرێت، هێشتا لە ناوەندی رۆشنبیریی و ئەکادیمیی کوردستاندا نەک هەر بەرھەمەکانی لاکان خۆی نائاشنان، بەڵکە پاشخانی ئەو رۆژگارە کولتوورییەی فەڕەنسا و رۆژئاواش کە لاکان و دەروونشیکاریی تێیدا سەریانھەڵدا، بە پووختی بە زمانی کوردیی نەخوێنراونەتەوە.

کاتێک لە حەفتایەکانی س□د□ی رابردوو لە زانستگەدا بابەتەکانی وەک مێژووی ئەدەب و مێژووی ھونەر کران بە زانستی ئەدەب و زانستی ھونەر، بابەتی تیۆریش بایەخدارتر بوو. هەروەک لە حەفتایەکانیشدا مارکسیزم وەک تیۆرییەکی باڵا سەیر دەکرا. لە هەشتایەکانیشدا کە مارکسیزم وەک تیۆرییەکی بەسەرچوو دەبینرا، دەروونشیکاریی وەک تیۆرییەکی سەرنجڕاکێش ئەو بوارە چۆلەی مارکسیزمی گرتەوە. بەمجۆرە لە پاڵ فرۆیددا ژاک لاکان بوو بە بایەخدارترین سەرچاوەی تێۆریی.
بە هەڕمێنبوونی روانگەکانی لاکان لەو دۆخەدا، بۆ پەیوەندی لاکان بە بونیادخوازیی و لیوس ئالتۆسێری مارکسیی و کلاود لیڤی شتراوسەوە هەبوو. هاوکاتیش دەروونشیکاری، بە رێگەی قوتابخانەی فرانکفۆرتەوە، جۆرە مۆدێلێکی لە مارکسیزم و دەروونشیکاری دروستکرد. لاکان سێ لایەنی باشی هەبوو: خوێندنەوەی نووسینەکانی سەخت بوون، بۆیە خوێندنەوەی بابەتەکانی رۆشنبیرییەکی باشی گەرەک بوو. جەختکردنەوەی ئەو لەسەر زمان و بایەخی سیمبوول، کە دیارە ئەمەش بۆ رووناکبیران جێگەی سەرنج بوو. دواجاریش تێزەکانی ئەو هێدی هێدی بوو بە دەروازەیەک بۆ چەمکی "مەیل"، "ئەو یتر" و … تاد، کە پاشان ئەو چەمکانە لای فەیلەسووفانی فەڕەنسیی وەک ژیل دۆلوز، لیۆتار و … ئەوانی دیکە، بوون بە سەرچاوەی تیۆرییەکانیان.

هەڵبەت ژاک لاکان ئەو دەروونناسەیە کە هەڵگری گەلێک خوێندنەوەی تیۆرییە، بەڵام ئەوەی جێگەی سەرنجە، ئەو شێوازە زمانییەی لاکانە لە تێگەیشتنی جیهان. لاکان وەک زمانێک لە جیهان دەپ□یق□ت. بە رای لاکان، ئێمە هەر ل□گ□□□ ل□ لەدایکبوونمانەوە، لەناو راڕەوی زماندا جێنشینین، ئەمەش مانای وایە کە ئەوە ئێمە نین کە زمان دادەهێنین، بەڵکە ئەوە زمانە ئێمە دادەهێنێت.
وەک لاکان دەیگوت، مر□ق وا دەزانێت کە ئێمە خۆمان فێری ئاخافتن

دەکەین و بەیاریش لەسەر ئەوە دەدەین کە چۆن قسە بکەین و چیش بڵێین. لە راستییەکەی ئەوە زمانە کە رێنیشاندەرەی بەها، هزر و نەریتەکانمان دەکات، کە ئەمەش بە گوێرەی ئەو دۆخەی کە تێیدا لە دایکبووین، لەگەڵ خۆماندا دەیانهێنینە ژیانمانەوە.

تێگەیشتنی ئەو بۆ زمان بەوە دەناسرێتەوە کە “نائاگایی وەک زمان بونیاتنراوە”.

بۆیە لاکان هەمیشە بەرەو زمان دەگەڕێتەوە. وەک دەروونشیکارێک هەمیشە چەمکی ئەوانیدیکەی وەردەگرت و مانای خۆیشی بەو چەمکانە دەبەخشی.
کاتێک لاکان لە ئەمەریکادا سەمینارێکی هاوبەشی لەگەڵ نوام چۆمسکی پێشکەش کرد، لەوێدا لاکان گوتی، من بە مێشکم بیرم نەکردەوە، بەڵکە بە پێیەکانم، کە ئەو قسەیەی لاکان وای لە ئەمەریکییەکان کرد کە وەک شێت سەیری بکەن.
خوێنەر دەتوانێت ئەو دیدەی لاکان بۆ زمان لە بەشێکی ئەم کتێبەدا بخوێنێتەوە، کە لەوێدا لاکان بە رێگەی سۆسێر، یاکۆبسۆن، بونیادخوازیی، “نامەی دزراوی” ئالان پۆ و … تاد، بە وردی ئەو تێگەیشتنەی خۆی بۆ زمان شیدەکاتەوە.
لاکان، وەک هەر نووسەر و رووناکبیرەکانی تری فەڕەنسیی، کاتێک لە پاریس لە حەفتایەکاندا سەمینارەکانی پێشکەش دەکرد، هەموو چین و توێژەکان، لە خوێندکارەوە بیگرە تا دەگاتە رووناکبیرە ناسراوە فەڕەنسییەکان، گوێیان بۆ دەگرت.
بەمجۆرە لاکان بە رێگەی ئەو سەمینارە ناسراوانەوە ناوەندی رۆشنبیریی فەڕەنسیی تەنیوە، دواجار توانی زۆرێک لە رووناکبیرەکانی پاریس لە دەوری خۆیەوە کۆبکاتەوە، بەمەش تێگەیشتنێکی تایبەت بە خۆی لە دەروونشیکاریی کە بە “ئۆبێژەی نێردراو” ناودێرکرد، بسازێنێت.
تیۆرییەکانی لاکان هەڵگری جۆرێک لە بزێوی، شیعریی و هاوکاتیش لاسارییین ، بۆیە تێگەیشتن لێیان ئاسان نییە.

لاکان هەر تەنێ نووسەر و دەروونناسێکی ناسراوی شەست و حەفتایەکانی فەڕەنسیی نەبوو، بەڵکە لە نەخۆشخانەی دەروونیی ” Sainte Anne”، دکتۆرێکی دروونشیکاریش بوو.
هەر بۆیە رەنگە بە هۆی ئاڵۆزی زمانەکەیەوە بێت، کە لاکان دوای ماوەیەکی زۆر توانی لە دەرەوەی فەڕەنسادا ناسراو بێت، بەڵام لە هەشتا و نەوەتەکانی سەدەی بیستدا بوو بە جێگەی سەرنجی رووناکبیرانی رۆژئاوا. بەمجۆرە زوو لە ناوەندی رووناکبیراندا

کاریگەری سازاند. ئەوەتا لە کوردستاندا لاکان نەک هەر لە بەشی دەروونناسی زانستگەکاندا ناخوێنرێت، بەڵکە قوتابیانی دەروونناسیش تاک و تەرا نەبێت نایناسن، بەڵام لەو یەک دوو ساڵەدا تەنێ چەند نووسەرێکی کورد نەبێ قسەیان لەسەر کردووە، ئەو چەند نووسەر و خوێنەرەش راستەخۆ لاکانیان نەناسی، بەڵکە بەهۆی کاریگەری فەیلەسووفی بەلکانی، ژیژاک بوو.

هەر بۆیە لێرەوە ئەوم کارەی غەریبە حوسێن، کە دەرچووی بەشی دەروونناسی زانستگەی سەرانە، جێگەی دەستخۆشییە.
ئەو کتێبە وەرگێڕدراوەی خاتووو غەریبە، وەک دەروازەیەکی بەسوود بۆ تێگەیشتن لە دەروونناسیی لاکان، دەکرێت ببێت بە سەرچاوەیەک بۆ نووسەر و دەروونناسانی کورد.
وەرگێڕ بەهۆی ئەوەی هەم دەرچووی دەروونناسین و هەمیش بە زانینەوە کاری لەگەڵ ئەم کتێبەدا کردووە، بۆیە وەهای زمانەکی روون و چاکی وەرگێڕانەکە، پەراوێز و روونکردنەوەی چەمک و ناوەکانی ناو کتێبەکەش، هاوکارییەکی باشی زمانی ئاڵۆزی تیۆرییەکانی لاکانی کردووە کە خوێنەر بتوانێت، وەهای تێگەیشتن لە جیهانی لاکان، چێژ لە ئاڵۆزییەکانیش وەربگرێت.